

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
FEDERALNO MINISTARSTVO
OKOLIŠA I TURIZMA

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
FEDERAL MINISTRY OF
ENVIRONMENT AND TOURISM

IZVJEŠTAJ

O PROVOĐENJU AKCIONOG PLANA ZA UPOZNAVANJE JAVNOSTI, UNIŠTAVANJE I SUZBIJANJE ŠIRENJA AMBROZIJE NA PODRUČJU FEDERACIJE BIH

Sarajevo, juli 2019.

UVOD

Usvajanjem Akcionog plana za upoznavanje javnosti, uništavanje i suzbijanje širenja ambrozije (*Ambrosia artemisiifolia* L.) na području Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Akcionog plana) programirane su aktivnosti i data konkretna zaduženja federalnim institucijama i upravnim organizacijama na provođenju Programa upoznavanja javnosti s ciljem prevencije i zaštite od štetnog djelovanja ambrozije na području Federacije Bosne i Hercegovine.

Usvojeni Akcioni plan je rezultat rada Komisije u čijem su sastavu, u skladu sa Zaključkom Vlade Federacije BiH br. 836/08 od 10.09.2008.godine, bili predstavnici Federalnog ministarstva okoliša i turizma, Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i Federalnog ministarstva zdravstva i vanjskih eksperta, te su date aktivnosti i zaduženja svim odgovarajućim federalnim institucijama.

Donošenje Akcionog plana utemeljeno je na odredbama Zakona o zaštiti zdravlja bilja ("Službeni glasnik BiH", broj 23/03) koji je Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila u junu 2003. godine, a na snagu je stupio 15. augusta 2003. godine. Zakon je donesen u skladu sa odredbama Međunarodne konvencije o zaštiti bilja ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine – Međunarodni ugovori", br. 8/03.) za koju je 1. aprila 2003. godine Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine dala saglasnost za ratificiranje, a usaglašen je s Direktivom Vijeća Evrope 2000./29./EC.

U skladu sa tačkom 2. spomenutog Zaključka Vlade Federacije BiH, sve federalne institucije koje su dobile odgovarajuća zaduženja prema Akcionom planu, bile su dužne preduzeti aktivnosti i najkasnije do kraja godine podnijeti odgovarajuće izvještaje Federalnom ministarstvu okoliša i turizma radi njegovog objedinjavanja i dostavljanja na razmatranje i usvajanje Vladi Federacije BiH.

1. PREGLED PROVEDENIH AKTIVNOSTI

1.1. FEDERALNO MINISTARSTVO OKOLIŠA I TURIZMA

U skladu sa Akcionim planom Federalno ministarstvo okoliša i turizma u 2018. godini provelo je sljedeće aktivnosti:

1.1.1. KOORDINACIJA SA SVIM FEDERALNIM INSTITUCIJAMA

Usvojeni Akcioni plan na području Federacije Bosne i Hercegovine i Zaključak Vlade Federacije BiH V.broj:585/2018 od 26.4.2018. godine proslijeđen je svim Federalnim institucijama koje su zadužene za realizaciju Akcionog plana i od njih je tražen izvještaj o preduzetim i realizovanim aktivnostima.

1.1.2. POSTUPAK INVENTARIZACIJE I KARTIRANJA AMBROZIJE

Postupak inventarizacije i kartiranja Ambrozije na području Federacije BiH nije okončan tokom 2018. godine. Realizacija spomenutog zadatka planirana je za 2019. godinu. Finansiranje i realiziranje navedenog zadatka uradit će se u okviru planiranih aktivnosti „Usluge izrade Inventarizacije i geografske interpretacije invazivnih vrsta u Federaciji BiH“ JRJN: 90712000-1, iz Plana nabavki Federalnog ministarstva okoliša i turizma za 2018. godinu broj:08/2-14-14-1070/17 od 19.12.2017. godine, pod stavkom 26. istog.

1.1.3. EDUKACIJA UČENIKA O ŠTETNOSTI AMBROZIJE

Program edukacije učenika o Ambroziji predvidio je da se podigne nivo znanja o invazivnim vrstama, kako prepoznati Ambroziju, gdje su njena nalazišta, načinima širenja, njenoj štetnosti, utjecaju na ljudsko zdravlje, te načinima uništavanja. U skladu s tim organizovano je više predavanja kako u prostorijama Federalnog ministarstva okoliša i turizma, tako i u osnovnim školama na području kantona Sarajevo i Tuzlanskog kantona.

Aktivnosti su planirane i u 2019. godini.

1.1.4. DIZANJE SVIJEŠTI O ŠTETNOSTI AMBROZIJE

U cilju upoznavanja javnosti o štetnosti Ambrozije, poduzeto je još niz aktivnosti. Objavljeno je upozorenje na web stranici Federalnog ministarstva okoliša i turizma sa uputama o načinu njenog uništavanja, suzbijanja sukladno Akcionim planom, te su postavljeni plakati edukativnog karaktera.

Održane su Javne tribine u saradnji sa Prirodno-matematičkim fakultetom Univerziteta u Tuzli i Udruženjem za zaštitu prirode i biodiverziteta „Via nature“.

1.2. FEDERALNO MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA

Akcionim planom je propisana obaveza Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva u pogledu izrade propisa na nivou Vlade Federacije BiH kojim bi se propisale mjere za sprječavanje širenja i uništavanje Ambrozije. Slijedom

navedenog, Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva je izradilo Odluku o mjerama za sprječavanje širenja i uništavanje korovske biljne vrste ambrozija (*Ambrosia artemisifolia* L.) koja je objavljena u „Službenim novinama Federacije BiH“, br. 89/11, (u daljem tekstu Odluka).

Po objavi Odluke ista je dopisom prosljeđena Federalnoj upravi za inspekcijske poslove, Federalnom zavodu za poljoprivredu i Federalnom agromediterranskom zavodu na daljnju nadležnost i postupanje u skladu s utvrđenim obavezama, te je od tih organa zatraženo da Odluku prosljede odgovarajućim organima uprave i/ili upravnim organizacijama kantonalnog, općinskog i gradskog nivoa izvršne vlasti, kako bi i oni mogli preduzeti aktivnosti iz svoje nadležnosti.

Tačkom IV Odluke utvrđena je obaveza kantonalnih organa uprave da izrade evidenciju, u elektronskoj i pisanoj formi, te dostave Federalnoj upravi za inspekcijske poslove i nadležnoj inspekciji na području kantona.

Iako je navedena Odluka stupila na snagu 30.12.2011. godine a njena primjena počela 01.04.2012. godine, svi kantoni nisu ni do danas dostavili ažurirane podatke. Podaci koji su dostavljeni, prosljeđeni su nadležnom Federalnom inspektoratu.

Odlukom je propisano da mjere za sprječavanje širenja i uništavanje ambrozije o svom trošku (uključujući i troškove uklanjanja uništenog bilja) provode vlasnici i korisnici svih zemljišnih površina (privatnih i javnih) na kojima raste ambrozija kao i subjekti koji upravljaju tim površinama uz javne puteve, ceste i željezničke pruge, vodovode i kanale, koji upravljaju šumama, nacionalnim parkovima, parkovima, grobljima i drugim zelenim površinama, zaštićenim pejzažima i s. Iz toga proizilazi da uništavanje ambrozije na površinama i objektima u privatnom vlasništvu obavljaju vlasnici a u javnom vlasništvu njihovi vlasnici i korisnici odnosno subjekti kojima je dato da njima upravljaju.

Većina zaduženih institucija za implementaciju Odluke godinama ne ostavljaju podatke, dok ih redovno svake godine dostavljaju:

- Federalna uprava za inspekcijske poslove – Federalni poljoprivredni inspektorat;
- Federalni zavod za poljoprivredu Sarajevo uključujući i Federalni agromediterranski zavod Mostar (u okviru godišnjeg izvještaja o radu Izvještano-prognozne službe FBiH);
- Ministarstvo privrede kantona Sarajevo;
- Ministarstvo za privredu Bosansko-podrinjskog kantona;
- JP ŠPD Zeničko-dobojskog kantona za šumarije na području ZDK.
- Poljoprivredni zavod Tuzla

Trenutno, ovo ministarstvo je Godišnjim izvještajem o realizaciji godišnjeg programa izvještajno-prognoznih poslova i aktivnosti IPS Federacije BiH u 2018. godini obaviješteno da je *pojava Ambrozije praćena na području Kantona Sarajevo, Unsko-sanskog kantona, Tuzlanskog kantona, Posavskog kantona, Zeničko-dobojskog kantona i Bosansko-podrinjskog kantona. Vršene su mjere njenog uništavanja, dok u Srednjobosanskom kantonu, Hercegovačko-neretvanskom kantonu, Zapadno-hercegovačkom kantonu, Kantonu 10 i Srednje-bosanskom kantonu nisu navedeni ni lokaliteti u kojima je evidentirano njeno prisustvo (nije uočeno prisustvo).*

Navedenom odlukom animirano je 55 inspekcija.

Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo, dostavilo je izvještaj o praćenju Ambrozije na području svih devet općina Kantona Sarajevo, što je predviđeno Programom praćenja biljnih bolesti i štetnih organizama za 2018. godinu.

- *Općinske službe su u 2019. godini animirale stanovništvo putem pismenih obavijesti i podjelom brošura o osnovnim karakteristikama Ambrozije, kao i mjerama za sprječavanje daljeg širenja i uništavanja Ambrozije. Prisustvo Ambrozije evidentirano je u sljedećim općinama: Hadžići, Vogošća, Trnovo, Novi Grad, Stari Grad, Novo Sarajevo, Ilidža i Ilijaš. Jedino u općini Centar Sarajevo, nije uočeno prisustvo Ambrozije, zbog velike naseljenosti, zelene površine se dobro održavaju, a privatne parcele su uglavnom usitnjene i redovno se održavaju*
- *Napravljena je lista „Evidencija vlasnika, korisnika i subjekata i površina zemljišta“ na području Bosansko-podrinjskog kantona.*
- *U okviru projekta „Izrada digitalnog katastra staništa Ambrozije u Kantonu Sarajevo“ snimljeno je 105 tačaka/lokacija sa prisustvom Ambrozije. Rezultati projekta su pokazali da je Ambrozija najprisutnija u općini Hadžići, Ilijaš i Vogošća.*
- *Urađen je Polenski kalendar alergeni biljaka Kantona Sarajevo, pa samim tim i Ambrozije.*
- *U narednom periodu svi subjekti koji su zaduženi da provode mjere i određuju nadzor moraju uložiti znatno više napora, vremena i finansijskih sredstava kako bi se postigli planirani rezultati u cilju zaštite zdravlja ljudi.*

Javno preduzeće šumsko privredno društvo Ze-Do kantona dostavilo je izvještaj o implementaciji Odluke, pregled podataka sa lokacijama gdje je navedena vrsta uočena kao i mjere koje su poduzete u cilju sprječavanja širenja i uništavanja Ambrozije.

- *Ambrozija je uočena duž putnih komunikacija, vodotoka, kanala, željezničkih pruga groblja i zelenih površina u općinama Vareš, Zenica, Kakanj, Žepče Zavidovići i Tešanj, na površini od 5 pa do 18 ha.*
- *Mjere koje su poduzete su mehaničko uništavanje (košnja, ručno čupanje prije cvjetanja), rijetko je tretirana hemiskim sredstvima.*

Ministarstvo privrede Bosansko-podrinjskog kantona goražde dostavilo je informaciju o implementaciji Odluke.

- *Na web stranici Vlade Bosansko-podrinjskog kantona objavljena je obavijest o ambroziji, (karakteristike, izgledu štetnosti), kao i obavezama vlasnika, korisnika i subjekata na koje se odluka odnosi.*
- *Poljoprivredni proizvođači su na licu mjesta upoznati sa osnovnim karakteristikama izgledom i načinom suzbijanja i uništavanja ambrozije.*
- *Redovnim monitoringom od aprila do novembra mjeseca ustanovljeno je da, Ambrozije ima u:*
Gradu Goražde, (Obarak, Lozje, Bačci, Gornja Brda, Splavište, Zupčići, Podkozara, Hubjeri, Kazagići, Iransko šetalište, Omladinska ulica, Vran Potok, Osječani, Jarovići, Rosijevići, Mravinjac, Ratkovići, Morinac, Ilovača, Faočići, Žilići, Zorovići, Kodžaga Polje, Ahmovići, Sadba, Donje Selo, Oglečeva, Vranići, Osanica, Zebina Šuma, Kraboriš i Šemihova).

Općina Foča u Federaciji BiH (Ustikolina, Cvilin, Fočanska Jabuka, Filipovići, Mrđelići, Njuhe, Ćurovići i Kožetin).

Općina Pale i to na gradskim površinama uz puteve, u voćnim zasadima maline (Hrenovica, Datelji, Vražalica, Prača i Bijele Vode).

- *Dopis je upućen kantonalnoj upravi za inspeksijske poslove i komunalnom inspektoratu Goražde sa inicijativom za poduzimanje mjera iz svojih nadležnosti.*
- *Mjere koje su poduzete su mehaničko uništavanje (košnja, ručno čupanje prije cvjetanja), rijetko je tretirana hemiskim sredstvima.*

Redovnim monitoringom uočene su i evidentirani novi lokaliteti gdje je prisutna ambrozija.

Dopisi su prosljeđeni Službi za prostorno uređenje, stambeno komunalne poslove i raseljena lica, komunalnom inspektoratu Grada Goražda i kantonalnoj upravi za inspeksijske poslove Bosansko-podrinjskog kantona (urgencija), za *hitno poduzimanje mjera proizišlih iz Odluke.*

Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Glamoč dostavilo je Izvještaj u skladu sa zaduženjima iz Odluke.

- *U izvještaju se navodi da Ambrozija je prisutna na manjim površinama uz zapuštene vodotoke i kanale.*
- *Vršen je redovan monitoring na području Kantona 10.*
- *Objavljeno je na svojoj web stranici Vlade Kantona 10 obavijest o karakteristikama i izgledu Ambrozije, kao i lokalnim medijima, na oglasnim pločama, kojim je upozoravana javnost na štetnost i opasnost Ambrozije.*
- *Od nadležne službe i općina zatraženi su podaci o prisutnosti Ambrozije, od kojih je dobiven odgovor da na području općina nije uočeno prisustvo iste.*
- *Mjere koje su poduzete su mehaničko uništavanje (košnja, ručno čupanje prije cvjetanja), rijetko je tretirana hemiskim sredstvima.*

U vezi izrade evidencije Propisane tačkom IV stav 1 Odluke, u nekoliko navrata, Ministarstvo poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva Posavskog kantona je izrazio nemogućnost izrade iste, budući da ne raspolaže službenom evidencijom o vlasnicima, korisnicima i subjektima iz tačke II Odluke. Službenom evidencijom raspolažu općinske službe mjerodavne za poslove poljoprivrede, vodoprivrede, šumarstva, urbanizma, ekologije i prometa, odnosno nadležne za poslove prostornog uređenja i imovinsko-pravnih poslova.

- *Navedeno ministarstvo je informisalo nadležne općinske službe o implementaciji Odluke o mjerama za sprječavanje širenja i uništavanje korovske biljne vrste *Ambrosia artemisifolia* L., Ambrozija („Službene novine Federacije BiH“ broj:89/11), te zatražilo da na osnovu svojih službenih podataka izrade istu i dostave navedenom Ministarstvu.*
- *Obzirom da nadležne općinske službe, nisu dostavile traženu Evidenciju, aktivnosti Ministarstva poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva usmjerene su na aktivnosti iz tačke VII Odluke.*
- *Ministarstvo poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva Posavskog kantona naglašava kompleksnost problema izrade Evidencije, iz razloga postojanja velikog broja usitnjenih obradivih površina, neriješenih imovinsko-pravnih odnosa, te lokalite koji su još uvijek pod minama. Velika reprodukcijaska moć ambrozije i njena sposobnost prilagođavanja novim uvjetima sredine, posebno kada se radi o*

poljoprivrednim obradivim površinama gdje se korov može pojaviti u skoro svim usjevima i nasadima gajenih biljaka, kao i usitnjenost naših parcela (oranica, vrtova i slično) potvrđuje težinu izrade iste.

Ministarstvo poljoprivrede, dostavilo je izvještaj o praćenju Ambrozije na području svih devet općina Kantona Sarajevo, što je predviđeno Programom praćenja biljnih bolesti i štetnih organizama za 2018. godinu.

Iz navedenog se da zaključiti da od 55 inspekcija u Federaciji BiH (po pet inspekcija u 10 kantona), samo pet je dostavilo odgovor, i to četiri poljoprivredne i jedna šumska inspekcija, od stupanja na snagu navedene odluke (30.06.2011. godine).

Od 10 kantona samo tri imaju izrađene evidencije propisane Odlukom, te su i dostavili izvještaje o provedenim aktivnostima.

1.3. ZAVOD ZA JAVNO ZDRAVSTVO FEDERACIJE BiH

Zavod za javno zdravstvo Federacije BiH je dostavio dopis Federalnom ministarstvu okoliša i turizma u kojem nas obavještava da nisu nadležni za mjerenje zračnih polutanata, uključujući i polene trava i drveća. Navedena aktivnost je kako navode u nadležnosti kantonalnih zavoda za javno zdravstvo, ali da mjerenja vrši samo Zavod za javno zdravstvo kantona Sarajevo, jer se vrši monitoring kvaliteta zraka putem svojih manuelnih i automatskih stanica.

Međutim, niti jedan kantonalni zavod za javno zdravstvo ne provodi mjerenja koncentracije polena trava i drveća, niti posjeduje odgovarajuću opremu za provođenje ove aktivnosti.

1.4. FEDERALNI ZAVOD ZA POLJOPRIVREDU SARAJEVO

Federalni zavod za poljoprivredu Sarajevo (u daljem tekstu Federalni Zavod) je na osnovu Odluke o mjerama za sprječavanje širenje i uništavanje korovske biljne vrste ambrozija (*Ambrosia artemisiifolia* L.) u Federaciji Bosne i Hercegovine za 2018. godinu, kao centralna Regionalna Izvještajno Prognozna Služba Federacije BiH u skladu sa obavezama iz Akcionog plana i Zaključka Vlade Federacije BiH broj: 585/2018 od 26.4.2018. godine, je dostavio Izvještaj o provedenim aktivnostima na upoznavanju javnosti o značaju suzbijanja korovske vrste Ambrozija:

- Shodno tački VII navedene odluke, Federalni zavod, a na osnovu uputstva o vršenju izvještajnih i prognoznih poslova u zaštiti zdravlja bilja („Službene novine Federacije BiH“, broj: 78/10), gdje je istim propisano da se godišnji izvještaj IPS F BiH (objedini), izrađuje na osnovu izvještaja nadležnih organa na svim nivoima vlasti, da ga donosi Centralna IPS (Federalni zavod za poljoprivredu Sarajevo), a isti je prosljeđen Federalnom ministarstvu poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva i Federalnom ministarstvu okoliša i turizma, kako slijedi:
- *U Kantonu Sarajevo, Ministarstvo privrede, Odjeljenje za poljoprivredne stručne poslove, poduzelo je aktivnosti na identifikaciji Ambrozije, naziv užeg lokaliteta, mjesto na kojem je identifikovana, koje su površine napadnute istom (broj biljaka na m², m³, ha broj tona kg. I slično), opisom simptoma, Razvojni stadiji štetnog organizma mjesto, Stepem pričinjenih šteta i Mjere suzbijanja (vrsta mjere, vrste*

sredstava za z. b., tretiranja, doza), količina utrošenih sredstava za zaštitu (godišnje) i ocjena efikasnosti.

- Mjere koje su poduzete su mehaničko uništavanje od strane vlasnika ili korisnika površina u svim općina Kantona Sarajevo (košnja, ručno čupanje prije cvjetanja), rijetko je tretirana hemiskim sredstvima.
- U Bosansko-podrinjskom kantonu, Ministarstvo privrede, Odjeljenje za poljoprivredne stručne poslove, poduzelo je aktivnosti na identifikaciji Ambrozije, naziv užeg lokaliteta, mjesto na kojem je identifikovana, koje su površine napadnute istom (broj biljaka na m², m³, ha broj tona kg. I slično), opisom simptoma, Razvojni stadiji štetnog organizma mjesto, Stepen pričinjenih šteta i Mjere suzbijanja (vrsta mjere, vrste sredstava za z. b., tretiranja, doza), količina utrošenih sredstava za zaštitu (godišnje) i ocjena efikasnosti.
 - Mjere koje su poduzete su mehaničko uništavanje od strane vlasnika ili korisnika površina(košnja, ručno čupanje prije cvjetanja), rijetko je tretirana hemiskim sredstvima.
- U Srednje-bosanskom kantonu, Ministarstvo privrede, Odjeljenje za poljoprivredne stručne poslove poduzelo je aktivnosti na identifikaciji Ambrozije, naziv užeg lokaliteta, mjesto na kojem je identifikovana, koje su površine napadnute istom (broj biljaka na m², m³, ha broj tona kg. I slično), opisom simptoma, Razvojni stadiji štetnog organizma mjesto, Stepen pričinjenih šteta i Mjere suzbijanja (vrsta mjere, vrste sredstava za z. b., tretiranja, doza), količina utrošenih sredstava za zaštitu (godišnje) i ocjena efikasnosti.

Nema prisustva alergena.

- U Unsko-sanskom kantonu, Poljoprivredni zavod Unsko-sanskog kantona, Odjeljenje za poljoprivredne stručne poslove poduzelo je aktivnosti na identifikaciji Ambrozije, naziv užeg lokaliteta, mjesto na kojem je identifikovana, koje su površine napadnute istom (broj biljaka na m², m³, ha broj tona kg. I slično), opisom simptoma, Razvojni stadiji štetnog organizma mjesto, Stepen pričinjenih šteta i Mjere suzbijanja (vrsta mjere, vrste sredstava za z. b., tretiranja, doza), količina utrošenih sredstava za zaštitu (godišnje) i ocjena efikasnosti.
 - Mjere praćenja poduzete u smislu mehaničkog uništavanja od strane vlasnika ili korisnika površina(košnja, ručno čupanje prije cvjetanja), rijetko je tretirana hemiskim sredstvima.
- U Zeničko-dobojskom kantonu, Ministarstvo poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva, Odjeljenje za poljoprivredne poslove poduzelo je aktivnosti na identifikaciji Ambrozije, naziv užeg lokaliteta, mjesto na kojem je identifikovana, koje su površine napadnute istom (broj biljaka na m², m³, ha broj tona kg. I slično), opisom simptoma, Razvojni stadiji štetnog organizma mjesto, Stepen pričinjenih šteta, lokacije identifikacije ambrozije i Mjere suzbijanja (vrsta mjere, vrste sredstava za z. b., tretiranja, doza), količina utrošenih sredstava za zaštitu (godišnje) i ocjena efikasnosti.
 - Mjere praćenja poduzete u smislu mehaničkog uništavanja od strane vlasnika ili korisnika površina(košnja, ručno čupanje prije cvjetanja), rijetko je tretirana hemiskim sredstvima.
- U Kantonu 10, Ministarstvo poljoprivrede vodoprivrede i šumarstva, Odjeljenje za poljoprivredne poslove poduzelo je aktivnosti na identifikaciji Ambrozije, naziv užeg lokaliteta, mjesto na kojem je identifikovana, koje su površine napadnute istom (broj biljaka na m², m³, ha broj tona kg. I slično), opisom simptoma, Razvojni

stadiji štetnog organizma mjesto, Stepen pričinjenih šteta i Mjere suzbijanja (vrsta mjere, vrste sredstava za z. b., tretiranja, doza), količina utrošenih sredstava za zaštitu (godišnje) i ocjena efikasnosti.

- **Štetni organizmi nisu prisutni**

- U Zapadno-hercegovačkom kantonu, Zavod za poljoprivredu, Odjeljenje za poljoprivredne poslove poduzelo je aktivnosti na identifikaciji Ambrozije, naziv užeg lokaliteta, mjesto na kojem je identifikovana, koje su površine napadnute istom (broj biljaka na m², m³, ha broj tona kg. I slično), opisom simptoma, Razvojni stadiji štetnog organizma mjesto, Stepen pričinjenih šteta i Mjere suzbijanja (vrsta mjere, vrste sredstava za z. b., tretiranja, doza), količina utrošenih sredstava za zaštitu (godišnje) i ocjena efikasnosti.

- **Štetni organizmi nisu prisutni**

- U Hercegovačko-neretvanskom kantonu, Zavod za poljoprivredu, Odjeljenje za poljoprivredne poslove poduzelo je aktivnosti na identifikaciji Ambrozije, naziv užeg lokaliteta, mjesto na kojem je identifikovana, koje su površine napadnute istom (broj biljaka na m², m³, ha broj tona kg. I slično), opisom simptoma, Razvojni stadiji štetnog organizma mjesto, Stepen pričinjenih šteta i Mjere suzbijanja (vrsta mjere, vrste sredstava za z. b., tretiranja, doza), količina utrošenih sredstava za zaštitu (godišnje) i ocjena efikasnosti.

- **Štetni organizmi nisu prisutni**

- U Tuzlanskom kantonu, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva tuzlanskog kantona, Odjeljenje za poljoprivredne stručne poslove, poljoprivrednog zavoda Tuzla, poduzelo je aktivnosti u svim općinama Tuzlanskog kantona.

- Mjere koje su poduzete su mehaničko uništavanje od strane vlasnika ili korisnika površina (košnja, ručno čupanje prije cvjetanja), rijetko je tretirana hemiskim sredstvima.

- Na osnovu naprijed navedenog može se konstatovati da na području pet kantona (Sarajevski, Tuzlanski Kanton, Bosansko-podrinjski, Unsko-sanski, Srednjebosanski i Zeničko-dobojski, redovno se prati i provode mjere protiv štetnosti ambrozije. Ista se u 4 kantona redovno uništava.

(Posavski kanton dostavio Izvještaj Federalnom ministarstvu okoliša i turizma, sa mjerama poduzetim o načinu uništavanja iste)

- U četiri kantona (Hercegovačko-neretvanskom, Zapadno-hercegovačkom, Kantonu 10 i Srednjebosanskom kantonu) **nisu evidentirali ambroziju.**

- Predstavnici Centralne izvještajno prognozne službe Federacije BiH (u daljem tekstu CIPS-a), kao članovi multidiscipliniranog tijela „Savjet za borbu protiv ambrozije u BiH“, formiranog u okviru društva za zaštitu bilja u BiH, održali su u više kantona Federacije BiH prezentacije na temu „Pojava, štetnost i mogućnost suzbijanja ambrozije u usjevima i zasadima poljoprivrednog bilja“. U tu svrhu štampan je i distribuiran propagandno–stručni materijal o ambroziji (letak, brošura, monografija i sl.).

- Programom je planirano praćenje i sprječavanje širenja, te uništavanje korovske biljne vrste ambrozije (*Ambrosia artemisifolia* L.).

- Izvještajno–prognozna služba Federacije BiH, će u okviru svojih redovnih aktivnosti nastaviti provoditi sve potrebne aktivnosti i obaveze iz Akcionog plana i Odluke.

1.5. FEDERALNI AGROMEDITERANSKI ZAVOD MOSTAR

Federalni agromediteranski zavod Mostar, u skladu sa obavezama iz Akcionog plana je dostavio Izvještaj o provedenim aktivnostima.

- *Kao koordinator rada kantonalnih Izvještajno-prognoznih poslova u Federaciji BiH, Federalni agromediteranski zavod Mostar je u saradnji sa Zavodom za poljoprivrednu službu i zaštitu bilja Hercegovačko-neretvanskog kantona, Zavodom za poljoprivredu, Zapadno-hercegovačkog kantona i Sektorom za poljoprivredu MPŠV Kantona 10 sačinio i implementirao „Program rada Regionalne Izvještajno-prognozne službe Federacije BiH za 2018. godinu“.*
- *Ovim programom, pored ostalog, obuhvaćeno je praćenje pojave štetnih korovskih vrsta koje se pojavljuju na poljoprivrednim površinama u navedenim kantonima.*
- *U skladu sa obavezama iz Akcionog plana za 2018. godinu i Programom za 2018. godinu kako stoji u Izvještaju, vršeno je praćenje pojave i zastupljenosti Ambrozije (*Ambrosia artemisiifolia* L.) na području tri kantona: Hercegovačko-neretvanskog, Zapadno-hercegovačkog i Kantona 10, tokom redovitih izlazaka na teren uposlenika Regionalne Izvještajno-prognozne službe (Federalni agromediteranski zavod Mostar), te uposlenika kantonalnih Izvještajno-prognoznih službi, a u saradnji s predstavnicima kantonalnih zavoda.*
- *Mjere suzbijanja su se prezentovale u sklopu obavijesti za proizvođače (putem pisanih i elektronskih medija), te u sklopu edukativnih predavanja za poljoprivredne proizvođače, kao i usmenim putem, savjetovanjem vlasnika zakorovljenih nasada.*
- *U cilju upoznavanja javnosti o mjerama za sprječavanje širenja i uništavanja ambrozije Regionalna Izvještajno-prognozna služba je na web stranici Federalnog agromediteranskog zavoda Mostar (IZVJEŠĆE 03-3-24-3-21/18 od 30.7.2018), i u dnevnom listu izdala obavijest vlasnicima i korisnicima poljoprivrednog, šumskog i građevinskog zemljišta, kao i subjektima koji upravljaju vodotokovima i kanalima, subjektima koji održavaju javne putove, saobraćajnice i željezničke pruge, koji upravljaju nacionalnim parkovima, parkovima i grobljima te drugim zelenim površinama sugerišući kako su dužni u više navrata tokom vegetacijske sezone vršiti suzbijanje i uništavanje ambrozije agrotehničkim, mehaničkim i hemijskim mjerama. U obavijesti su detaljnije navedeni načini provođenja agrotehničkih, mehaničkih i hemijskih mjera uništavanja te suzbijanja ambrozije, kako na manjim tako i na većim površinama, optimalno vrijeme provođenja spomenutih mjera, načini postupanja kod uništavanja biljnih ostataka ove korovske vrste.*

Obavijest je također prosljeđena kantonalnim Izvještajno-prognoznim službama koje djeluju u sklopu kantonalnih zavoda za poljoprivredu HNK i ZHK te u sklopu MPŠV Kantona 10, (Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Kantona 10), i objavljena na web stranicama spomenutih zavoda i ministarstva, kao i internet portalima u dotičnim kantonima. Obavijest o značaju i načinu suzbijanja Ambrozije objavljena je i u dnevnoj štampi (Večernji list) 26.8.2018. godine pod nazivom „BiH je središte širenja ambrozije u Europi“, što se još uvijek nalazi web adresi <https://www.vecernji.ba/vijesti/bih-je-sarediste-sirenja-ambrozije-u-europi-1266002> .

Spomenuti članak je objavljen na internet portalu The world news 26.8.2018 godine pod naslovom : [https:// www.theworldnews.net/ba-news/bih-je-srediste-sirenja-ambrozije-u-europi-151622](https://www.theworldnews.net/ba-news/bih-je-srediste-sirenja-ambrozije-u-europi-151622) kao i na mnogim portalima i adresama.

Osim na spomenuti način, poljoprivredni proizvođači i vlasnici poljoprivrednih površina redovno su dobivali instrukcije od uposlenika Regionalnih i kantonalnih IPS direktno na terenu, pri čemu su usmenim putem upoznati sa značajem i načinima suzbijanja Ambrozije (*Ambrosia artemisiifolia* L.).

1.6. FEDERALNI ZAVOD ZA AGROPEDOLOGIJU SARAJEVO

Federalni zavod za agropedologiju Sarajevo je dostavio obavijest ovom ministarstvu da ne raspolaže sa adekvatnim stručnim kadrom i opremom za praćenje, suzbijanje i uništavanje ambrozije, te nije u mogućnosti ispuniti obaveze proizišle iz Akcionog plana.

1.7. FEDERALNI HIDROMETEOROLOŠKI ZAVOD SARAJEVO

Akcionim planom obaveza Federalnog hidrometeorološkog zavoda je nabavka uređaja za mjerenje koncentracije peludi. Obaveza nije realizirana zbog nedostatka sredstava za kupovinu aparata i nedostatka adekvatnog stručnog kadra, kako se navodi u dopisu koji je dostavljen ovom ministarstvu.

Federalni hidrometeorološki zavod daje peludnu prognozu za brezu, travu, maslinu i ambroziju koja se nalazi na web stranici Federalnog hidrometeorološkog zavoda.

1. Peludne prognoze za gradove:
[http://www.fhmzbih.gov.ba/latinica/BIO/peludna za web.php](http://www.fhmzbih.gov.ba/latinica/BIO/peludna%20za%20web.php)
2. Peludne prognozne karte:
<http://www.fhmzbih.gov.ba/latinica/BIO/peludn.php>

1.8. FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE

U skladu sa obavezama iz Akcionog plana Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je dostavila Izvještaj o provedenim aktivnostima na području Federacije BiH

- *U okvirnom nastavnom planu i programu za devetogodišnju osnovnu školu u Federaciji BiH, čijom izradom koordinira Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke, ostavljena je mogućnost da se u okviru nastave Biologije realizuju sadržaji sadržaji koji se tiču upoznavanja javnosti, suzbijanja i sprječavanja širenja Ambrozije kao biljke koja izaziva alergijske reakcije. Naime, u okviru predmeta Biologija za deveti razred osnovne škole i to u dijelu gdje se navode vrijednosti, stavovi i ponašanje koje učenik treba usvojiti: „Prepoznavanje alergena kao tvari koje uzrokuju alergije“. S druge strane, prema informacijama sa kojima se raspolaže u značajnom broju osnovnih škola realizuju se predavanja o suzbijanju širenja Ambrozije kako u okviru nastave Biologije, tako i u okviru časova odjeljenske zajednice, ili u okviru vannastavnih aktivnosti.*

1.9. AGENCIJA ZA VODNO PODRUČJE JADRANSKOG MORA

Agencija za vodno područje Jadranskog mora Mostar u skladu sa obavezama iz Akcionog plana je dostavila Izvještaj o provedenim aktivnostima na području Federacije BiH.

- *U okviru svojih redovnih aktivnosti na održavanju objekata zaštite od poplava (nasipa i kanala), redovna košnja i čišćenje šiblja i rastinja koje se vrši dva puta godišnje, ujedno su i mjere za sprječavanje širenja ambrozije na vodotocima Neretve, Bregave, Krupe TMT i Vriošćice.*

1.10. AGENCIJA ZA VODNO PODRUČJE RIJEKE SAVE

Agencija za vodno područje Rijeke Save Sarajevo u skladu sa obavezama iz Akcionog plana je dostavila Izvještaj o provedenim aktivnostima na području Federacije BiH.

- *U okviru svojih redovnih aktivnosti na održavanju objekata zaštite od poplava (nasipa i kanala), redovna košnja i čišćenje šiblja i rastinja koje se vrši dva puta godišnje, ujedno su i mjere za sprječavanje širenja ambrozije na vodotoku rijeke Save.*
- *Nasipi u Posavskom kantonu jednim dijelom svoje konstrukcije su prekriveni Ambrozijom. Nasip se čisti dva puta godišnje, te se samim tim sprječava rast kao i čišćenje i uništavanje i ove korovske biljke. Primjena hemijskih sredstava nije preporučljiva zbog blizine i potrebe za zaštitom međunarodnog vodotoka – rijeke Save.*

1.11. FEDERALNA UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE SARAJEVO

Federalna uprava za inspeksijske poslove – Sarajevo dostavila je Informaciju o provedenim aktivnostima.

- *U Izvještaju se navodi da, federalni inspektori Federalnog Poljoprivrednog, Šumarskog te Urbanističko-ekološkog Inspektorata, svako iz svoje nadležnosti, redovno vrše inspeksijske nadzore nad provedbom predmetne Odluke.*
- *Prema podacima Federalnog Šumarskog inspektora, predmet nadzora bila su preduzeća šumarstva i pilane, a kod pomenutih subjekata kontrole su vršene u dijelu stovarišta drvnih sortimenata. Ambrozija nije primijećena u šumskim predjelima. Kod subjekata gdje je uočena Ambrozija, naloženo je uklanjanje Ambrozije u skladu sa predmetnom Odlukom.*
- *Ambrozija je uočena na odlagalištima šljake u TE Tuzla i TE Kakanj, te je naloženo njeno uklanjanje.*
- *Nadzori su provedeni u sklopu redovnih aktivnosti inspeksijskog nadzora po osnovu Zakona o sjemenu i sadnom materijalu poljoprivrednih biljaka BiH, Zakona o poljoprivrednom zemljištu i podzakonskih akata koji proizilaze iz istih. Izvršeno je nadzor u više navrata kojom prilikom nije evidentirano prisustvo ambrozije na poljoprivrednom zemljištu koje ovi subjekti koriste. Napominje se da su subjekti koji su bili predmet nadzora u obavezi da uništavaju ambroziju u slučaju njene pojave.*
- *Stranke su upoznate sa obavezom provedbe mjera za sprječavanje širenja i uništavanje ambrozije, kao i proizvođači (vlasnici/korisnici zemljišta).*

- *Problem predstavlja prisustvo ambrozije na površinama nepoljoprivrednim (zemljište uz željezničke pruge, saobraćajnice, puteve, vodne tokove, zapuštena građevinska zemljišta).*
- *Inspektorat poljoprivredne inspekcije za poboljšanje implementacije Odluke predložio je da se evidencije o površinama sa utvrđenom Ambrozijom izradi na općinskom nivou te da se obezbijedi sufinansiranje troškova za angažovanje adekvatnih službi koje bi provodile mjere suzbijanja Ambrozije na zapuštenim površinama. Uvažavajući sugestiju za sufinansiranje troškova, Sektor za poljoprivredu i prehrambenu industriju ovog Ministarstva je predložilo uvrštavanje takve mjere u prijedlog srednoročne strategije razvoja poljoprivrednog sektora u Federaciji BiH za period 2014-2018 godini.*

2. ZAKLJUČAK

Neophodno je planirati finansijska sredstava za izradu liste „Evidencija vlasnika, korisnika subjekata i površina zemljišta“ u skladu sa tačkom IV Odluke gdje je utvrđena obaveza kantonalnih organa uprave da izrade navedenu evidenciju, u elektronskoj i pisanoj formi.

Neophodna je bolja saradnja i protok informacija kantonalnih i federalnih institucija nadležnih za evidentiranje i uništavanje Ambrozije.

Vršiti intenzivan monitoring u cilju efikasnijeg provođenja aktivnosti proizišlih iz Akcionog plana za upoznavanje javnosti, uništavanje i suzbijanje širenja ambrozije na području Federacije BiH.

U skladu sa Zaključkom Vlade Federacije BiH, br. 585/2018. godine, Federalno ministarstvo okoliša i turizma ispunilo je obavezu podnošenja godišnjeg integralnog Izvještaja za prethodnu, 2019. godinu. Predlaže se Vladi Federacije BiH da razmotri i usvoji podneseni Izvještaj sa zaključcima kako je to predložio podnosilac Izvještaja.

Slijedom navedenog, predlažu se sljedeći zaključci:

1. Vlada Federacije usvaja Izvještaj o provođenju Akcionog plana za upoznavanje javnosti, uništavanje i suzbijanje širenja ambrozije na području Federacije BiH, koje je sačinilo Federalno ministarstvo okoliša i turizma.
2. Federalni i kantonalni organi uprave i upravne organizacije referentne za pojedine komponente Akcionog plana koji nisu dostavili svoje izvještaje ni podatke o njihovom izvršenju, obavezuju se da planiraju finansijska sredstva za realizaciju predviđenih obaveza i najkasnije do četvrtog mjeseca naredne (2020.) godine dostave odgovarajuće izvještaje Federalnom ministarstvu okoliša i turizma.
3. Sve institucije odgovorne za provođenje Odluke o mjerama za sprječavanje širenja i uništavanje korovske biljne vrste ambrozija (*Ambrosia artemisifolia* L.) („Službenim novinama Federacije BiH“, br. 89/11), na području Federacije BiH se obavezuju da ispunjavaju zadate obaveze, (federalne i kantonalne) u skladu sa svojim nadležnostima da planiraju finansijska sredstava i najkasnije do četvrtog mjeseca naredne (2020.) godine podnesu odgovarajuće izvještaje.
4. Zadužuje se Fond za zaštitu okoliša Federacije BiH, da u 2019. godini obezbijedi finansijska sredstva za uništavanje Ambrozije na području Federacije BiH i najkasnije do četvrtog mjeseca naredne (2020.) godine podnese odgovarajući izvještaj.

5. Federalna uprava za inspekcijske poslove i kantonalni inspektorati trebaju pojačati nadzor u skladu sa svojim zakonskim ovlastima i nastaviti provoditi zaduženja prema Odluci o mjerama za sprječavanje širenja i uništavanje korovske biljne vrste Ambrozija (*Ambrosia artemisifolia* L.), te dostaviti Izvještaj Federalnom ministarstvu okoliša i turizma o provedenim aktivnostima najkasnije do četvrtog mjeseca naredne (2020.) godine.
6. Zadužuje se Federalno ministarstvo okoliša i turizma da nastavi koordinirati aktivnosti na provođenju Akcionog plana kao i da objedini sve pojedinačne izvještaje federalnih institucija u integralni Izvještaj za tekuću godinu i da ga dostavi Vladi Federacije BiH na razmatranje i usvajanje.

MINISTRICA

dr. Edita Đapo